

នរោបុរាណសំខាន់ទៅ ដើម្បីការអភិវឌ្ឍ

กองบรรณาธิการ

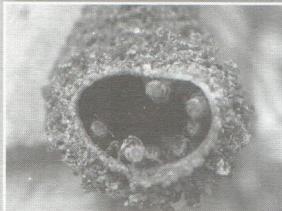
ปโรง คือผึ้งชนิดหนึ่ง มีชื่อเรียกดังกันไปตามท้องถิ่น เช่น ภาคเหนือ เรียกว่า ขี้ตังนี หรือ ขี้ติง ภาคอีสาน เรียกว่า ขี้สูด ภาคใต้เรียก แมลงอู่ และแควนศรป้อม สปรอร์บาร์ กายจุนบาร์ เรียกว่า ตัวตั้งตึง หรือ ตึง

สายชล แสงแก้ว อธิบัณฑุ์ลักษณะทางสังคมวิทยาของชั้นโรงเรียน เรื่อง “ชั้นโรง แมลงตัวเล็ก กับการกิจที่ยิ่งใหญ่” ในจดหมายข่าวผลใบฯ ฉบับประจำเดือนธันวาคม 2551 ของกรมวิชาการเกษตรว่า ลักษณะทางสังคมวิทยาของชั้นโรงโดยรวม เหมือนผึ้งหัวฯ ไป คือมีลักษณะของห้องปล่องแรกรติดกับส่วนอก ปล่องสุดท้ายคอดกิ่ว ใช้ขาคู่หลังเก็บเกรสรดอกไม้ ปักเป็นแนนเยื่อใส

แต่เมืองลักษณะที่ทำให้ชั้นโรงแทรกต่างจากผึ้งชนิดอื่น ๆ คือ มีเส้นปีกน้อยลง และไม่มีเหล็กใน ชั้นโรงจึงพัฒนา กลไก ต่าง ๆ ขึ้นมาป้องกันตัว เช่น การกัด การปล่อยของเหลวที่ทำให้เกิดอาการใหมม้อกมาจากปาก การปล่อยกลิ่นที่ไม่พึง ประสงค์ การใต้ต่อมตามดา หรือหู ทำให้เกิดการระคายเคือง และการสร้างรังได้ดีน หรือในโรงโรงไม้พื้นหอยแล้วยังคัตร

นางชีวิตของชันโรง มี 4 ระยะ คือ ระยะไข้ ตัวอ่อน ดักแด้ และตัวเต็มวัย นางพญาจะวางไข้ในหลอดรวง โดยมีชันโรงร่วมงานคอยเลี้ยงตัวอ่อนจนพัฒนาเป็นดักแด้ และเป็นตัวเต็มวัย ไข่จะพัฒนาไปเป็นชันโรงร่วมงานได้ขึ้นอยู่กับว่าได้รับการผสมจากน้ำเชื้อหรือไม่ ถ้าไม่ก็จะพัฒนาไปเป็นชันโรงเพศผู้ แต่ถ้าได้รับการผสมก็จะพัฒนาไปเป็นเพศเมีย คือ วรรณางาน และนางพญา ขึ้นอยู่กับรวงรังและอาหารที่ได้รับในช่วงที่เป็นตัวอ่อน

ชันโรง เป็นแมลงที่มีกล้ามเนื้อแข็งแรงสามารถบินloyตัวอยู่ได้นาน โดยไม่จับเกาะอะไรเลย เพราะกล้ามเนื้อส่วนอกของชันโรงมีความแข็งแรงมาก ทำให้การกระพือปีกได้ดี สามารถบินร่อนลงเก็บเกรสรและดูดน้ำหวานได้นิ่งเวลามาก ไม่ทำให้กลืนของดอกไม้ช้ำ ชันโรงมีอายุอยู่ได้ประมาณ 6 เดือน ในสภาพการทำางานหนัก

ชันโรงมีความสำคัญในการผสมเกสรหั้งพืชปลูก และพืชป่าเป็นอย่างยิ่ง ชันโรงมีคุณสมบัติพิเศษหลายประการ คือ

- เป็นแมลงผสมเกสรประจำถิ่น มีความมั่นคงในการตอบดอกไม้อ่าย่างส่วนมาก คือจะหากิน หรือตอบดอกไม้ในระยะไม่ไกลจากรังที่อาศัยอยู่ คุณสมบัติดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรอย่างมาก เพราะสามารถใช้ และควบคุมชันโรงให้ลงตอบดอกของพืชเป้าหมายได้

- ชันโรงไม่มีนิสัยเลือกชอบ ชันโรงจะเก็บเล็กผสมน้อยไปเรื่อยๆ ไม่เลือกชอบดอกไม้เฉพาะชนิด ดังนั้นชันโรงจะช่วยผสมดอกไม้เป้าหมายได้หลายชนิด แม้ว่าพื้นที่ปลูกจะมีขนาดเล็ก ชันโรงก็จะลงตอบ

- มักใช้ชันโรงช่วยผสมเกสรพืชพื้นเมือง หรือพืชที่มีถิ่นกำเนิดในแถบเอเชีย เช่น ทุเรียน เงาะ ลำไย เป็นต้น

- ชันโรง เป็นแมลงที่ชอบเก็บเกสร มีพฤติกรรมการตอบดอกไม้ที่ละเอียด นุ่มนวล จึงทำหน้าที่ผสมเกสรได้เป็นอย่างดี

- ชันโรงไม่มีนิสัยรังเกียจของเก่า ชันโรงจะลงตอบดอกไม้ทุกดอก แม้ว่าดอกนั้นจะเคยถูกแมลงผสมเกสรตัวอื่นตอบมาแล้ว และทึ่งกลิ่นไว้ก็ตาม

- ชันโรงมีอายุยืนยาวกว่าแมลงผสมเกสรชนิดอื่นๆ มาก ทำให้มีโอกาสในการผสมเกสรดอกไม้นานกว่าแมลงชนิดอื่นๆ

จากคุณสมบัติดังกล่าว จะเห็นว่าชันโรงเป็นแมลงผสมเกสรที่มีประโยชน์อย่างอิ่ม ทางการเกษตร และช่วยให้เกิดความหลากหลายทางชีวภาพ จึงควรให้ความสนใจศึกษา ชีวิตและความเป็นอยู่ของชันโรงเพื่อเผยแพร่ให้คนทั่วไปได้รู้จัก เข้าใจธรรมชาติ และประโยชน์ของชันโรง และช่วยกันดูแลอนุรักษ์ในการเพิ่มปริมาณชันโรงให้มีจำนวนมากขึ้น

ชันโรงมีลักษณะการบินไม่เป็นแนวตรง หรือโค้ง จะเป็นแบบหกมุม ข้างบ้าง ข้างบ้าง ทำให้หลบศัตรูได้ง่าย ยกแก่การที่แมลงอื่น และนก จะจับกินได้โดยง่าย ภัยในรังของชันโรงจะเก็บยางไม้เอาไว้สำหรับป้องกันศัตรู ศัตรูของชันโรงจึงไม่ค่อยมี

อย่างไรก็ตามศัตรูของชันโรงที่สำคัญก็ยังมีอยู่บ้าง ได้แก่

นก โดยเฉพาะนกกินแมลง มักจะไปเกาะบริเวณดอกไม้ที่มีชันโรงตอบอยู่แล้วจับกิน

มด ชอบกินน้ำหวาน มดจะรบกวนในระยะที่มีการแยกขยายรังใหม่ๆ โดยจะไปกินน้ำหวานภายในรัง ทำให้ชันโรงทิ้งรังหนีไป

มวน เป็นแมลงที่ใช้ปากแหงเจาะดูดน้ำเลี้ยงของชันโรง โดยจะไปจับชันโรงใกล้ๆ รัง

หนองแมลงวัน จะเข้าทำลายในระยะที่เป็นหนอง เข้าไปกัดถ่ายน้ำหวานและกินน้ำหวานของชันโรง หากมีมากชันโรงจะทิ้งรังได้

เพื่อประโยชน์ในการผสมเกสร การอนุรักษ์ชันโรงตามธรรมชาติอย่างเดียว คงช่วยได้ไม่เท่าไร จึงมีการเลี้ยงชันโรงด้วย ปัจจุบันมีการส่งเสริมเลี้ยงชันโรงเพื่อการเกษตรเมืองไม้แพร่ห้ายานัก แต่ก็น่าสนใจ

ถ้าท่านสนใจ และประสงค์จะเลี้ยงชันโรงเพื่อช่วยผสมเกสรให้กับพืชผลของท่านติดต่อสอบถามที่ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร จังหวัดจันทบุรี เลขที่ 188/2 หมู่ที่ 1 ตำบลมะขาม อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี 22150

โทร 0-3938-9244

